

Tarix bəzən hadisələrlə yanaşı, həmin hadisələrin necə ifadə olunması ilə də yazılır. Dün­yanın müxtəlif ölkələrində dövlət başçılarının il dəyişikliyi anında xalqə müraciətləri bu baxımdan sadəcə bayram təbriki kimi yox, müəyyən bir dövrün siyasi fəlsəfəsini, ideolo­ji çərçivəsini və gələcəyə dair strateji baxışı əks etdirən mühüm sənədlər kimi görünür. Bu baxımdan, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 31 Dekabr Dünya Azər­baycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə xalqə müraciəti tarixi Zəfərimizdən sonrakı 5 möhtəşəm ildə formalaşan yeni Azərbaycan reallığının sistemli izahı, dövlətçilik fəl­səfəsinin açıq manifesti kimi yadda qaldı.

Vahid ideoloji xətt üzərində

2025-ci il Azərbaycanın müasir tarixində artıq təkcə müharibədən sonrakı bərpa mərhələsi kimi deyil, Zəfərin tam legitimləşdirdiyi, suverenliyin beynəlxalq miqyasda möhkəmləndiyi və dövlətin yeni güc mərhələsinə keçdiyi il kimi dəyərləndiri­lir. Prezidentin müraciətində bu xətt ardıcıl şəkildə aparılır: daxili sabitlikdən başlayaraq, hərbi gücə, diplomatik qələbədən iqtisadi dayanıqlığa, milli birlikdən qlobal mövqeyə qədər bütün istiqamətlər vahid ideoloji xətt üzərində birləşdirilir.

2025-ci ilin Azərbaycan üçün uğurunu müəy­yən edən əsas göstəricilər sülhün, təhlükəsizliyin, əmin-amanlığın qorunaraq daha da möhkəmləndi­rilməsidir. Bu anlayışlar tarixi Zəfərimizdən sonra­kı dövr üçün həssas siyasi göstəriciləridir. Mühari­bədən çıxmış ölkələr üçün ən böyük çağırış, adət­ən, daxili sabitliyi qorumaq sayılır. Azərbaycan bu mərhələdə sabitliyi qorumaqla yanaşı, onu inkişaf­ın əsas dayacağına çevirə bilmişdir.

Prezident xüsusi olaraq xalq-iqtidar birliyi anla­yışını ön plana çəkir və bunu ölkəmizin nailiyyət­lərinin əsas amili kimi təqdim edir. Bu vurğu da tə­sadüfi deyil. Müasir dövlətçilikdə legitimliyin əsas mənbəyi yalnız hüquqi mexanizmlərlə məhdudlaş­mır, eyni zamanda məhz ictimai etimada söykənir. Azərbaycan modelində bu ictimai etimad müharibə dövründə formalaşan milli həmrəylik üzərində da­ha da möhkəmlənmişdir.

Xalq-iqtidar birliyi burada yalnız emosional ça­ğırış kimi nəzərə çarpmır, siyasi sabitliyin institut­ional əsaslandırılması kimi diqqəti çəkir. Dövlət rəhbərimiz bu birliyi gələcəyin təminatı kimi təq­dim edərək 2026-cı ilin də ölkəmiz və xalqımız üçün uğurlu keçəcəyinə əminliyini bildirdi. Bu əminlik əsla ritorik optimizmə deyil, əvvəlki nəticə­lərə əsaslanan siyasi proqnozdur.

Zəfərin 5 ili - dövlət yaddaşına çevrilən tarix

2025-ci ilin ən mühüm siyasi-simvolik hadisə­lərindən biri Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz möhtəşəm Zəfərin beşinci ildönümünün qeyd edil­məsi oldu. Dövlətimizin rəhbəri də bu faktı böyük fəxarət hissi ilə xatırladı və vurğuladı ki, bu Zəfər bizimlə əbədi qalacaqdır.

Zəfər təkcə hərbi nəticə olmayıb, artıq Azər­baycan xalqının milli identikliyinin ayrılmaz hissə­sidir. Otuz il davam etmiş işğalın sona çatdırılması Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi ilə yanaşı, milli ləyaqətimizin də bərpasıdır.

Cənab İlham Əliyevin təbrik nitqində vurğula­dığı digər mühüm məqam ötən illərdə ordu qurucu­luğu sahəsində görülmüş işlərdir. Zəfərin 5 illiyinə həsr olunmuş hərbi parad­da nümayiş etdirilən tex­nika, silahlı qüvvələrimizdə aparılmış struktur də­yişiklikləri də Azərbaycanın təhlükəsizlik siyasəti­nin mahiyyətini nümayiş etdirərək həm texnoloji modernləşmə, həm də insan resurslarının gücləndi­rilməsi baxımından ordumuzun inkişaf nailiyyətlə­rini göstərir. Yerli istehsal olan silahlardan istifadə ilə xaricdən alınmış müasir texnikanın sintezi Azərbaycanın müdafiə sənayesindəki balanslı ya­naşmanın uğurudur. Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin say tərkibinin bir neçə dəfə artırılması, yeni yara­dılmış Komando Qüvvələrinin say tərkibinin min­lərlə əsgər və zabitdən ibarət olması ordumuzun çevik, peşəkar və yüksək döyüş qabiliyyətinə mal­lik struktur kimi formalaşdırıldığını sübuta yetirir.

Prezident İlham Əliyev bir daha bəyan etdi ki, Azərbaycan qətiyyənlə yeni müharibəyə hazırlaş­mır. Lakin bununla yanaşı, müasir dünyada təhlü­kəsizliyin yalnız niyyətlə deyil, güclə də qorundu­ğu reallıqdır. "Kim güclüdür, o da haqlıdır" prins­ipinin qlobal səviyyədə yayılması fonunda Azər­baycan öz seçimlərini və suverenliyini qorumağa hazır olmalıdır.

Azərbaycan Prezidenti xalqə müraciətində Və­tən müharibəsi zamanı şəhid olmuş hərbciləri xüsusi ehtiramla xatırladı. Prezident bununla ölkəmi­zin azadlığı, ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrun­da canını fəda etmiş Vətən övladlarının əziz xatirə­sinə əbədi hörmətlə şəhidlərimizə ehtiram yadda­şını dövlətin kollektiv şüurunun bir hissəsinə çevir­miş oldu. Bu, postmüharibə dövründə milli kimli­yin konsolidasiyası baxımından son dərəcə mühüm məqamdır.

Bu gün bütün dünya Azərbaycanın haqlı olduğunu qəbul edir

Tarixdə hərbi qələbələr çox baş verib. Ancaq hərbi qələbəni beynəlxalq hüquq və siyasi reallıq müstəvisində təsdiqləmək hər ölkəyə nasib olmur. Prezidentin müraciətində xüsusi vurğulanan əsas məqamlardan biri də məhz budur: Azərbaycan Və­tən müharibəsində qazandığı Zəfəri yalnız silah gücü ilə deyil, ardıcıl, məqsədyönlü və uzaqgörən diplomatik fəaliyyətlə möhkəmləndirmişdir.

Bu mərhələdə Azərbaycan diplomatiyasının əsas strategiyası üç istiqamət üzrə formalaşmış, qə­ləbənin hüquqi əsaslarının beynəlxalq auditoriyaya izahı, münəqişə anlayışının beynəlxalq gündəlik­dən çıxarılması, postmünəqişə dövründə sülh tə­şəbbüskarı kimi çıxış etmək istiqamətlərinin hər birində Azərbaycan mühüm nəticələr qazanmışdır. Dövlət rəhbərimizin də vurğuladığı kimi, bu gün bütün dünya Azərbaycanın haqlı olduğunu qəbul

edir. Bu, sadəcə siyasi bəyanat olmayıb, illərlə düzgün məcrada aparılmış hüquqi-siyasi mübarizə­nin nəticəsidir. Xüsusilə qeyd edilməli məqam həm də ondan ibarətdir ki, Azərbaycan başqa ölkə­lərin torpaqlarında gözü olmayan bir dövlətdir. Si­lahdan istifadə yalnız öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək məqsədi daşıyıb. Bu yanaşma beynəlxalq münasibətlər sisteminə ölkəmizin mövqeyini cid­di şəkildə gücləndirmişdir.

Ötən ilin ən ciddi nailiyyətlərindən biri ATƏT-in Minsk qrupunun faktiki olaraq tarixin arxivinə gön­dərilməsi oldu. Bununla 30 ilə yaxın davam etmiş beynəlxalq vasitəçilik modelinin iflası rəsmən eti­raf edildi. Məlumdur ki, Minsk qrupu bu illər ərzin­də "münəqişənin həlli" adı altında, əslində, status­kvonu qoruyan, işğalı faktiki olaraq legitimləşdir­məyə çalışan mexanizmə çevrilmişdi. Azərbaycan isə bu modeli qəbul etmədi, münəqişənin yeganə real həllinin beynəlxalq hüququn tətbiqindən keç­diyini hər zaman bildirdi və ordumuzun gücü ilə

Azərbaycan dövlətçiliyinin konseptual inkişaf xəritəsi

Bu xəritədə hərbi güc diplomatiya ilə, iqtisadi inkişaf sosial ədalətlə, milli birlik qlobal mövqe ilə uzlaşdırılır

Azərbaycan dövlətçiliyinin konseptual inkişaf xəritəsi

si tarixi-siyasi baxımdan son dərəcə əhəmiyyətli­dir. Xankəndi uzun illər separatizmin və beynəl­xalq hüquqsuzluğun simvolu kimi təqdim edilirdi. Bu şəhərdə beynəlxalq zirvənin keçirilməsi isə Azərbaycanın suverenliyinin artıq mübahisə möv­zusu olmadığını, fakt və reallıq səviyyəsində qəbul edildiyini göstərir.

Bu tədbir eyni zamanda postmünəqişə mərhə­ləsində Azərbaycanın regional əməkdaşlıq mərkə­zinə çevrilmək iddiasını açıq şəkildə ortaya qoyur. Qarabağ artıq yalnız keçmiş münəqişənin xatirəsi deyil, gələcək inkişafın platforması kimi təqdim olunur.

Prezident müraciətində Türk Dövlətləri Təş­kilatının Qəbələdə keçirilmiş Zirvə görüşünü də ayrıca qeyd etdi. Bu vurğu Azərbaycan üçün türk dünyasının strateji birlik platforması olduğunu göstərir.

Türk Dövlətləri Təşkilatı son illər ərzində sim­volik birlikdən real siyasi-iqtisadi əməkdaşlıq me­xanizminə doğru sürətlə inkişaf etməkdədir. Qəbə­lə Zirvəsi bu prosesdə mühüm mərhələ kimi qiym­ətləndirilir. Azərbaycanın bu prosesdə fəal və tə­şəbbüskar mövqedə çıxış etməsi ölkənin regional liderlik gücünü də nümayiş etdirir.

Burada diqqət çəkən məqam həm də ondan ibarətdir ki, Azərbaycan öz xarici siyasətini yalnız bir istiqamət üzrə deyil, çoxvektorlu və balanslaş­dırılmış şəkildə aparır. Türk dünyası ilə yaxınlaşma digər beynəlxalq tərəfdaşlıqlara alternativ deyil, onları tamamlayan strateji xətt kimi təqdim olunur.

Müstəqil siyasətin iqtisadi təminatı

Prezidentin nitqində xüsusi vurğulanan mə­qamlardan biri də Azərbaycanın heç bir xarici dik­təni qəbul etməməsi ilə bağlıdır. Bu, müasir bey­nəlxalq münasibətlər sisteminə olduqca önəmli siyasi mövqedir. "Biz heç vaxt imkan verməmişik ki, kimsə bizim işimizə qarışsın" fikri Azərbaycan dövlətçiliyinin əsas prinsiplərindən birini açıq şə­kildə ifadə edir: bu, suveren qərarvermə hüququ­dur. Bu prinsip təkcə siyasi ritorika deyil, praktiki siyasətdə də ardıcıl şəkildə tətbiq olunur.

Azərbaycan öz tərəfdaşları ilə münasibətləri bərabərhüquqlu əsasda qurur. Bu yanaşma ölkənin həm Qərb, həm Şərq, həm də regional aktorlarla münasibətlərində özünü göstərir. Son illərdə təz­yiq cəhdlərinin tədricən azalması isə Prezidentin qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanın artan gücünün və müstəqil siyasətinin nəticəsidir.

Azərbaycanın artan gücü isə yalnız hərbi po­tensialla məhdudlaşmır, bura güclü siyasi iradə, xalq-iqtidar birliyi, iqtisadi imkanlar, düzgün enerji siyasəti, nəqliyyat-logistika üstünlükləri və onlar­dan məqsədyönlü istifadə strategiyası da daxildir. Bu amillərin sintezi Azərbaycanın müasir dövrdə regional gücdən orta ölçülü qlobal aktora doğru in­kişaf edərək irəlilədiyini göstərir. Xüsusilə enerji və nəqliyyat layihələri Azərbaycanın beynəlxalq sistemdəki rolunu gücləndirən əsas amillərdəndir.

Prezidentin müraciətində təqdim olunan iqtisa­di göstəricilər də diqqəti çəkir. 80 milyard dollar­dan artıq valyuta ehtiyatları, xarici borcun ÜDM-in cəmi 6,3 faizini təşkil etməsi Azərbaycanın iqtisa­di dayanıqlığını açıq şəkildə göstərir.

Bu rəqəmlər dövlətin müstəqil qərarvermə qə­biliyyətinin iqtisadi təminatıdır. Xarici borcun az

olması, valyuta ehtiyatlarının isə onu dəfələrlə üs­­tələməsi Azərbaycanı xarici təsirlərdən qoruyur. Beynəlxalq reyting agentliklərinin Azərbaycanın kredit reytingini yüksəltməsi bu reallığın beynəl­xalq maliyyə dairələri tərəfindən də qəbul edildiyi­ni sübut edir.

Böyük qayıdış - yeni sosial həyat modeli

Prezidentin müraciətində xüsusi yer tutan möv­zulardan biri də Böyük qayıdış proqramıdır. Bu proqram sosial və infrastruktur layihəsi olmaqla ya­naşı, həm də tarixi ədalətin bərpasının institusional mexanizmidir. Otuz ilə yaxın müddətdə doğma yurdlarından didərgin salınmış insanların geri dö­nüşü Azərbaycan dövlətçiliyinin mənəvi borcu idi və bu borc sistemli şəkildə yerinə yetirilir.

Artıq 70 minə yaxın insan işğaldan azad edil­miş ərazilərdə yaşayır, çalışır, təhsil alır. Bu rəqəm postmünəqişə dövrü üçün son dərəcə əhəmiyyətli­dir. Çünki müharibədən sonra ərazilərin bərpası qədər, insanların orada real və dayanıqlı şəkildə yerləşdirilməsi də əsas məsələdir. Keçmiş məcbu­ri köçkünlərin 32 kənd, qəsəbə və şəhərdə yerləş­dirilməsi göstərir ki, proses simvolik deyil, geniş­miqyaslı və mərhələli şəkildə aparılır. Bu, dövlətin planlı inkişaf modelinin açıq göstəricisidir.

Böyük qayıdış yalnız evlərin tikintisi ilə məh­dudlaşmır, Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə yeni so­cial həyat modeli formalaşdırılır. Bu modelin əsas xüsusiyyətləri müasir infrastruktur, təhsil və sə­hiyyə xidmətlərinə çıxış, daimi iş yerlərinin yara­dılması, rəqəmsal və "yaşıl" texnologiyaların tət­biqidir.

İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımız artıq keç­miş ağrısını daşıyan məkan yox, gələcəyin nümu­nəvi həyat modeli sayılır. Burada yaradılan şərait insanların yalnız fiziki deyil, psixoloji və sosial reinteqrasiyasını da təmin edir. Dövlət keçmiş məc­buri köçkünləri layiqli vətəndəşin hüquqları, təhlü­kəsizliyi və ləyaqəti onun diqqət mərkəzindədir.

Prezident İlham Əliyevin 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi və Yeni il münasi­bətilə xalqə müraciəti mahiyyətə etibarilə müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin tam konseptual xəritə­sinə təqdim etmiş oldu. Bu xəritədə hərbi güc diplo­matiya ilə, iqtisadi inkişaf sosial ədalətlə, milli birlik qlobal mövqe ilə uzlaşdırılır.

Bu müraciət göstərir ki, Azərbaycan artıq yalnız keçmişin problemlərini həll edən ölkə de­yil. O, gələcəyini planlayan, öz yolunu müəyyən edən, regional və qlobal miqyasda söz sahibi olan dövlətdir.

Zəfər geridə qalmayıb - o, dövlətin özünə­inamına çevrilib, sülh təmin edilmiş reallığa qo­vuşub, milli birlik praktik siyasətin əsas dayacağı kimi möhkəmlənib.

İradə ƏLİYEVA, "Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2026.- 7 yanvar (№2).- S.5.